

Brüssel, 14. detsember 2016
(OR. en)

15530/16

CORLX 487
CFSP/PESC 1016
RELEX 1067
COARM 224
FIN 868
CONUN 222
COTER 133

I-PUNKTI MÄRKUS

Saatja:	Välissuhete nõunike töörühm
Saaja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER II)
Eelmise dok nr:	10254/15
Teema:	Piiravad meetmed (sanktsioonid) – Euroopa Liidu ajakohastatud parimad tavad piiravate meetmete tõhusaks rakendamiseks

1. Alaliste esindajate komitee (COREPER) võttis 29. juunil 2015 teadmiseks ELi parimaid tavasid käsitleva pidevalt läbivaadatava dokumendi ajakohastatud versiooni (dok 10254/15).
2. Välissuhete nõunike sanktsioonide koosseisu töörühm leppis 9. detsembril 2016 kokku ELi parimaid tavasid käsitlevasse dokumenti punktidenä 9a ja 9b lisatavates uutes elementides.
3. Eespool toodut arvestades palutakse COREPERil ELi parimaid tavasid käsitleva ajakohastatud dokumendi viimane versioon lisas esitatud kujul teadmiseks võtta.

ELi parimad tavad

piiravate meetmete tõhusaks rakendamiseks

	<u>Lk</u>
<u>Sissejuhatus</u>	3
<u>A. Nende isikute ja üksuste kindlaksmääramine ja tuvastamine, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid sihtmeetmeid</u>	4
I. Sihtisikute või -üksuste tuvastamine	4
II. Eksliku tuvastamisega seotud väited	5
III. Nimekirjast väljaarvamine	9
<u>B. Piiravad finantsmeetmed</u>	11
I. Õigusraamistik	11
II. Varade halduslik ja kohtulik külmutamine, arestimine ja konfiskeerimine	12
III. Piiravate finantsmeetmete kohaldamisala	13
IV. Ettevõtjate ja kodanike roll	15
V. Teabe kasutamine pädevate asutuste poolt	16
VI. Rahalised vahendid	17
VII. Majandusressursid	20
VIII. Omamine ja kontroll	22
IX. Meetmete sihtmärgiks olevad juriidilised isikud	26
X. Vabastused	26
XI. Suunised vabastustaotluste hindamiseks	28
<u>C. Kaupade tarnimise keeld</u>	31
<u>D. Koordineerimine ja koostöö</u>	31

Sissejuhatus

1. Nõukogu võttis 8. detsembril 2003. aastal vastu ÜVJP raames kasutatavate piiravate meetmete rakendamise ja hindamise suunised¹ (edaspidi „suunised“). Nimetatud suunistes soovitati, et selliste piiravate meetmete jälgimine ja nendega seonduvate järelmeetmete võtmine tehtaks ülesandeks kindlale nõukogu organile. Seejärel volitas COREPER 26. veebruaril 2004 välissuhete nõunike töörühma lisaks selle senistele volitustele jälgima ja hindama ELi piiravaid meetmeid ning viima regulaarselt läbi kohtumisi spetsiaalses sanktsioonide koosseisus, mida vastavalt vajadusele täiendatakse liikmesriikide pealinnade ekspertidega. Selle koosseisu volituste hulka kuulub piiravate meetmete rakendamise parimate tavade väljatöötamine liikmesriikides.
2. Eesmärgiks on seda dokumenti pidevalt läbi vaadata, eelkõige selleks, et lisada piiravate meetmete rakendamist puudutavaid parimaid tavasid.
3. Parimaid tavasid tuleks käsitada kui üldist laadi mittetäielikke *soovitusi* piiravate meetmete tõhusaks rakendamiseks kooskõlas kohaldatava liidu õigusega ja liikmesriikide õigusaktidega. Need ei ole õiguslikult siduvad ning neid ei tuleks tõlgendada soovitusena rakendada meetmeid, mis oleksid vastuolus kohaldatava liidu õigusega või liikmesriikide õigusaktidega, sealhulgas andmekaitset käsitlevate õigusaktidega.
4. Käesoleva dokumendi eesmärk ei ole dubleerida juba tehtud tööd, vaid tuua välja sanktsioonide rakendamise põhielemendid, arvestades
 - Euroopa Liidu õigussüsteemi konkreetset olukorda,
 - RELEXi / sanktsioonide koosseisu ülevaadet sanktsioonide rakendamise praegusest seisust,
 - mõnede olemasolevate, liikmesriikide praegusi prioriteete kajastavate parimate tavade rõhutamise tähtsust.

¹ Nõukogu dokument 15579/03, mida muudeti viimati dokumendiga 11205/12.

Käesolevas dokumendis tähistatakse terminiga „erand“ kasutusalasid, mis ei ole määrustega keelatud, ning terminiga „vabastus“ kasutusalasid, mis on keelatud ilma pädeva asutuse loata. Sõnad „tuleb“, „peab“ ja „on kohustatud“ viitavad käesolevas dokumendis juriidilistele kohustustele, mis on kehtestatud ELi määruste või teiste rahvusvaheliste, liidu või riiklike õigusaktidega; „peaks“ ja „tuleks“ viitavad parimatele tavadele; „võiks“ ja „võib“ viitavad soovitustele, mille järgimine võiks olla kohane sõltuvalt olukorrast ja muudest asjakohastest õigusaktidest ja menetlustest.

A. Nende isikute ja üksuste kindlaksmääramine ja tuvastamine, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid sihtmeetmeid

I. Sihtisikute või -üksuste tuvastamine

5. Piiravate finantsmeetmete ja sissesõitu piiravate meetmete tõhususe parandamiseks ning tarbetute probleemide vältimiseks seoses homonüümide ja sarnaste nimedega (eksliku tuvastamise võimalus) peaks tuvastamise hetkel saadaval olema ja tuleks piirava meetme vastuvõtmise ajal avaldada võimalikult palju konkreetseid tunnusandmeid. Füüsilisi isikuid puudutav teave peaks sisaldama eelkõige perekonna- ja eesnime (võimaluse korral ka originaalkeeles) koos asjakohase transliteratsiooniga, nagu see on ette nähtud reisidokumentides, või Rahvusvaheline Tsiviillennunduse Organisatsiooni (ICAO) standardile vastava transliteratsiooniga, varjunimesid, sugu, sünniaega ja -kohta, kodakondsust, aadressi ning isikutunnistuse või passi numbrit. Igal juhul peaks piiravad meetmed kehtestavas õigusaktis alati ja kõigis keeleversioonides olema ICAO standardile vastav transliteratsioon. Üksuste puhul peaks selline teave sisaldama eelkõige nende täielikku nimetust, peamist tegutsemiskohta, registrijärgset asukohta ning registreerimise kuupäeva ja registrikoodi.

6. (Füüsilise või juriidilise) sihtisiku või -üksuse kindlaksmääramise järel peaks toimuma tunnusandmete täpsustamiseks ja laiendamiseks nende pidev läbivaatamine, millesse oleksid kaasatud kõik, kes sellele kaasa saavad aidata. Sellise pideva läbivaatamise tagamiseks peaks olema kehtestatud vastav kord, mis hõlmaks kõiki, kes läbivaatamisele kaasa saavad aidata, eelkõige ELi missiooni juhid asjaomases kolmandas riigis, liikmesriikide pädevad asutused ja agentuurid ning finantseerimisasutused. Välismaiste režiimide vastu suunatud meetmete puhul võiks iga ametisseastuv eesistujariik paluda asjaomastel ELi missioonide juhtidel sihtisikute või -üksuste tuvastamiseks kasutatav teave läbi vaadata ning võimaluse korral seda parandada ja/või täiendada. Lisateabega täiendatud tuvastamisnimekirjad võetakse vastu alusaktis sätestatud korras.
7. Sihtisikute või -üksuste ja nende tunnusandmete nimekirjade vormingud tuleks ühtlustada.

II. Eksliku tuvastamisega seotud väited

8. Kui teave sihtisiku või -üksuse kohta piirdub üksnes selle isiku/üksuse nimega, siis võib meetmete rakendamine tegelikkuses problemaatiliseks osutuda seoses võimalike positiivsete sihtmärkide potentsiaalse rohkusega. See rõhutab pakilist vajadust täiendavate tunnusandmete järele. Kuid isegi täiendavate tunnusandmete olemasolu korral võib siht- ja kõrvaliste isikute või üksuste eristamine raskeks osutuda. Ei saa välistada, et mõnel juhul külmutatakse sellise isiku/üksuse rahalised vahendid, kes ei olnud piiravate meetmete sihtmärgiks, või keelatakse tal ELi liikmesriikide territooriumile siseneda, sest tunnusandmed kattuvad sihtisiku/-üksuse omadega. Liikmesriikidel ja komisjonil peaks olema menetluskord, millega tagada väidetavat ekslikku tuvastamist puudutavate väidete kohta tehtud järelduste järjekindlus. Liikmesriigid, komisjon, Euroopa välisteenistus ja nõukogu peaksid tegema koostööd, et ümber lükata positiivne tulemus, mis on saadud ebapiisavate tunnusandmete tulemusena.

9. Üldjuhul tuleks ettevõtjatele soovitada, et nad hoiduksid ärisuhete loomisest isikute või üksustega, kes vastavad täielikult olemasolevatele tunnusandmetele, välja arvatud juhul, kui on selge, et tegemist ei ole sama sihtisiku või -üksusega. Liikmesriigid, komisjon, Euroopa välissteenistus ja nõukogu peaksid jagama teavet, kui nad on tuvastanud meetmete sihtmärgiks mitteoleva isiku või üksuse, kelle tunnusandmed kattuvad täielikult nimekirja kantud isiku või üksuse tunnusandmetega. Tunnusandmete piiratud kättesaadavus ei saa õigustada suhteid sihtisikute või -üksustega.
- 9a. Samuti on aga tähtis tagada, et füüsilised isikud, kelle kohta kättesaadavad tunnusandmed kattuvad täielikult, kuid kes väidavad, et nad ei ole piiravate meetmete tegelikuks sihtisikuks, ei jääks ilma nende põhivajaduste katmiseks vajalikest rahalistest vahenditest² ajal, mil tehakse allpool punktides 10 kuni 16 kirjeldatud uurimist. Erinev lähenemisviis tekitaks olukorra, kus isikuid, kelle puhul lõpuks ilmneb, et nad ei ole piiravate meetmete sihtisikuks, koheldakse rangemalt kui isikuid, keda need meetmed tegelikult puudutavad, selliselt, et viimased saavad kasutada tavapäraseid erandeid oma põhivajaduste rahuldamiseks.
- 9b. Sellistel füüsilistel isikutel peaks näiteks olema lubatud avada uus pangakonto, kuid nende rahalisi vahendeid sellel kontol tuleks proaktiivselt käsitada vastavate ettevõtjate poolt külmutatuna ajal, mil tehakse täiendav uurimine (vt punktid 10 kuni 16 allpool) selle kohta, kas füüsiline isik on meetmete sihtmärgiks. Vahepealsel ajal peaks asjaomastel füüsilistel isikutel olema võimalik saada riigi pädevalt asutuselt vastavad load. Kui aga hiljem selgub, et isikud ei ole meetmete sihtmärgiks ja luba ei ole nõutav, lõpetatakse vahendite külmutamine ja lube ei ole enam vaja. Ettevõtjad saavad kasutada vastutusest vabastamise klausli kaitset (vt punkt 37 allpool) võimalike väidete vastu, et nad külmutasid vääralt meetmete sihtmärgiks mitteoleva isiku rahalised vahendid.

² Näiteks võib tuua pagulase, kes palub juurdepääsu pangakontole sotsiaalabi maksete saamiseks.

a) Pädeva asutuse korraldatav kontroll

10. Kui isik/üksus, kelle rahalised vahendid või majandusressursid on külmutatud, väidab, et ta ei ole piiravate meetmete tegelik sihtmärk, peaks ta ühendust võtma finantseerimisasutusega, kus rahalised vahendid või majandusressursid külmutati, või pädeva asutusega, mis on nimetatud ELi määruste lisades loetletud veebisaitidel. Kui krediidi- või finantseerimisasutus või mõni teine ettevõtja kahtleb, kas klient on tegelikult sihtmärgiks olev isik/üksus, siis peaks ta kasutama kliendi isiku tuvastamiseks kõiki tema käsutuses olevaid allikaid. Kui nimetatud allikad ei suuda kahtlusi hajutada, siis peaks ettevõtja teavitama asjaomase liikmesriigi pädevaid asutusi.
11. Kui ELi sissepääsu taotleb isik väidab, et ei ole piiravate meetmete sihtmärk, ja/või piirivalve-/immigratsiooniamet pärast kõigi tema käsutuses olevate isikutuvastamisallikate kasutamist kahtleb, kas meetmed on tõesti kõnealuse isiku vastu suunatud, peaks piirivalve-/immigratsiooniamet teavitama sellisest väitest või kahtlusest asjaomase liikmesriigi pädevaid asutusi³.
12. Mõlemal juhul peaksid pädevad asutused nimetatud väidet või kahtlust uurima⁴.

³ Mõnikord on pädevaks asutuseks immigratsiooniamet.

⁴ ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide alusel kindlaksmääratud sihtmärkide puhul võib pädevatel asutustel tekkida raskusi sellist uurimist üksinda läbi viia; sellistel juhtudel tuleks järgida punkti c alapunktis ii sätestatud korda.

b) Tuvastamise ekslikkust kinnitav järeldus

13. Kui pädevad asutused jõuavad pärast asja uurimist järeldusele, et kõiki asjakohaseid fakte ja asjaolusid arvesse võttes *ei ole* kõnealune isik/üksus piiravate meetmete sihtmärgiks, siis peaksid nad oma järeldustest teavitama nimetatud isikut/üksust ja/või ettevõtjaid või asjaomaseid piirivalve-/immigratsiooniameteid. Vajaduse korral peaksid nad teavitama ka teisi liikmesriike, komisjoni, Euroopa välisteenistust ja nõukogu eelkõige seoses võimalusega, et kõnealusel isikul/üksusel tekivad sarnased probleemid teistes liikmesriikides.
14. Kui pädevad asutused jõuavad pärast asja uurimist järeldusele, et kõiki asjakohaseid fakte ja asjaolusid arvesse võttes kõnealune isik/üksus *on* piiravate meetmete sihtmärgiks, siis peaksid nad kohasel viisil teavitama oma järeldustest nimetatud isikut/üksust ja/või ettevõtjaid või asjaomaseid piirivalve-/immigratsiooniameteid.

c) Väidetega seotud ebamäärasus

i) ELi autonoomsete piiravate meetmete puhul

15. Kui pädevad asutused *ei* suuda eksliku tuvastamisega seotud väite õigsust kinnitada ning väide *ei ole* silmanähtavalt alusetu, siis tuleks liikmesriike, komisjoni ja Euroopa välisteenistust vajaduse korral sellisest väitest teavitada ning küsimust tuleks arutada nõukogus, võttes võimaluse korral aluseks kõnealuse isiku meetmete sihtmärgiks määranud riigi või asjaomases kolmandas riigis paikneva ELi missiooni juhi poolt esitatud täiendava teabe, et teha kindlaks, kas isiku tuvastamisel on tõepoolest eksitud.

ii) ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide alusel kehtestatud piiravate meetmete puhul

16. Kui pädevad asutused *ei* suuda eksliku tuvastamisega seotud väite õigsust kinnitada ning väide ei ole silmanähtavalt alusetu, siis tuleks liikmesriike ja komisjoni vajaduse korral sellisest väitest teavitada. Väidet uurinud liikmesriik või komisjon peaks konsulteerima ÜRO Julgeolekunõukogu asjakohase resolutsiooni alusel loodud ÜRO sanktsioonide komiteega ja kui võimalik, siis nimetatud komitee kaudu riigiga, kes tegi meetmete sihtmärgi määramise ettepaneku. Võimaluse korral võib suunata küsimuse usaldusväärse järelduse tegemiseks nimetatud komiteele. Iga selline usaldusväärne järeldus tuleks edastada liikmesriikidele ja komisjonile.

d) Kohtulik tuvastamine

17. Kui liikmesriigi kohus on langetanud otsuse mõne eksliku tuvastamisega seotud väite puhul, peaksid nimetatud liikmesriigi pädevad asutused edastama selle kõigile teistele liikmesriikidele, komisjonile ja Euroopa välisteenistusele.

III. Nimekirjast väljaarvamine

a) Nimekirjast väljaarvamine seoses ELi autonoomsete sanktsioonidega

18. Läbipaistev ja tõhus nimekirjast väljaarvamise kord on oluline piiravate meetmete usaldusväärsuse ja õiguspärasuse tagamiseks. Selline kord aitaks parandada ka nimekirja kandmise otsuste kvaliteeti. Nimekirjast väljaarvamine oleks asjakohane mitmesugustel juhtudel, sealhulgas ekslikult nimekirja kandmise tõendite, asjakohaste muutunud asjaolude, täiendavate tõendite ilmnemise, nimekirja kantud isiku surma või nimekirja kantud üksuse likvideerimise korral. Põhimõtteliselt on nimekirjast väljaarvamine asjakohane alati, kui nimekirja kandmise kriteeriumid ei ole enam täidetud.

19. Nimekirjast väljaarvamise taotluse⁵ kaalumisel tuleks arvesse võtta kogu olulist teavet. Lisaks nimekirjast väljaarvamise taotluste esitamisele toimub vastavalt ajaomase õigusakti sätetele nimekirjade korrapärane läbivaatamine kõigi liikmesriikide poolt, et teha kindlaks, kas isiku või üksuse nimekirjas hoidmine on põhjendatud.
20. Selliste korrapäraste läbivaatamiste ettevalmistamisel tuleks isiku või üksuse nimekirja kandmise ettepaneku teinud liikmesriigilt paluda arvamust isiku või üksuse nimekirja jätmise vajaduse kohta ning kõik liikmesriigid peaksid kaaluma, kas neil on esitada täiendavat olulist teavet. Nimekirjast väljaarvamise otsus tuleks rakendada võimalikult kiiresti.
21. Nimekirja kantud isikud ja üksused võivad esitada hagi neile adresseeritud akti vastu. Neid menetleb Euroopa Liidu Üldkohus. Üldkohtu otsuse edasikaebamist menetleb Euroopa Kohus.
22. Isiku või üksuse vastu suunatud piiravaid meetmeid kehtestavate aktide kehtetuks tunnistamine ei jõustu kohe pärast kohtu poolt tehtud otsust, kui seda ei ole kohtuotsuses selgelt märgitud. Esimese astme kohtus kehtetuks tunnistatud akt jääb kehtima seni, kuni möödub Euroopa Kohtule apellatsioonkaebuse esitamise tähtaeg (kaks kuud ja kümme päeva pärast otsuse teatavaks tegemist). Selle aja jooksul võib asjaomane ELi institutsioon heastada tuvastatud rikkumised, võttes vajaduse korral asjaomaste isikute ja üksuste suhtes uusi piiravaid meetmeid. Teise võimalusena võib ELi institutsioon esitada apellatsioonikaebuse, mille puhul jääb nimekirja kandmine apellatsiooni menetlemise ajaks täielikult jõusse. Olenevalt sellest, kas institutsioon või muud osapooled tegutsevad mis tahes eespool nimetatud viisil, lõppevad kõnealuse isiku või üksuse vastu suunatud piiravad meetmed pärast kahe kuu ja kümne päeva möödumist või need võivad jääda täielikult kehtima.

⁵ Nimekirjast väljaarvamise taotluste menetluse üksikasjad seoses ELi autonoomsete meetmetega on toodud suuniste I lisa punktides 19 ja 20.

b) *Nimekirjast väljaarvamine ÜROs (kontaktausutus, ombudsman)*

23. ÜRO Julgeolekunõukogu võttis 19. detsembril 2006 vastu resolutsiooni 1730 (2006), millega peasekretär rajas sekretariaadis kontaktausutuse, kes võtab vastu nimekirjast väljaarvamise taotlusi. Petitsiooni esitajad, välja arvatud need, kelle nimed on kantud Al-Qaida sanktsioonide nimekirja, võivad esitada nimekirjast väljaarvamise taotlusi kas kontaktausutuse kaudu või selle riigi kaudu, kus nad elavad või mille kodanikud nad on. Petitsiooni esitajad, kelle nimed on kantud Al-Qaida sanktsioonide nimekirja, võivad esitada nimekirjast väljaarvamise taotlusi ombudsmani büroo kaudu⁶.
24. Juhul kui isik arvatakse ÜRO sanktsioonide nimekirjast välja, tehakse ELi vastavatesse õigusaktidesse asjakohased muudatused.

B. Piiravad finantsmeetmed

I. Õigusraamistik

25. Varade külmutamise meetmeid kehtestavad ELi määrused on ELi liikmesriikides vahetult kohaldatavad ja nende ülevõtmist siseriiklikku õigusesse ei nõuta. Sanktsioonide määrustes nõutakse siiski, et liikmesriigid võtaksid vastu õigusaktid, millega nähakse ette piiravate meetmete rikkumise eest määratavad karistused. Samuti nähakse nendega ette, et liikmesriigid määravad kindlaks määrustes osutatud pädevad asutused ja esitavad need määruste lisades loetletud veebisaitidel, millega võivad kaasneda rakendusmeetmed riiklikul tasandil. Lisaks liidu õigusaktidele peaks liikmesriikidel olema vajaduse korral täiendav õigusraamistik, seadused või määrused riikliku tasandi piiravate meetmete sihtmärgiks olevate isikute ja üksuste, sealhulgas

⁶ Menetluslikud üksikasjad nimekirjast väljaarvamise taotluste kohta seoses ÜRO meetmetega on toodud aadressil <http://www.un.org/sc/committees>

terroriaktidega seotud isikute või üksuste rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamiseks ning selleks, et keelata rahaliste vahendite ja majandusressursside kättesaadavaks tegemist nimetatud isikutele või üksustele või nende heaks, kasutades eelkõige halduslikke külmutamismeetmeid ja/või samasugust mõju omavaid kohtulikke külmutamisotsuseid. See peaks toimuma vastavalt rahapesuvastase töökonna (FATF) asjakohastele standarditele, eelkõige soovitusel nr 6 sihtotstarbeliste rahaliste karistuste kohta seoses terrorismiga ja terrorismi rahastamisega⁷.

26. Sellised õigusaktid peaksid andma riiklikele asutustele võimaluse anda korraldus külmutamiseks ja viivitamata külmutada kõik rahalised vahendid ja majandusressursid, mis kuuluvad asjaomase liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvale sihtisikule või -üksusele, on tema omandis või valduses või tema kontrolli all, ning võivad olla suunatud ka isikute ja üksuste vastu, kelle juured ja eesmärgid asuvad ning põhitegevus toimub Euroopa Liidu piires. Nimetatud õigusaktid peaksid samuti olema külmutamismeetmete aluseks, kuni tehakse otsus ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide rakendamist käsitlevate ELi meetmete kohta.⁸
27. Järgnevates osades esitatakse liidu külmutamismeetmete rakendamise parimad tavad ning need võivad samuti pakkuda asjakohaseid suuniseid riiklike külmutamismeetmete rakendamise kohta.

II. Varade halduslik ja kohtulik külmutamine, arestimine ja konfiskeerimine

28. Üldiselt võib varade halduslikku külmutamist käsitleda eelkõige toiminguna, mis annab aluse üleüldiselt tõkestada külmutatud rahaliste vahendite ja majandusressursside igasugune kasutamine ja nendega tehingute tegemine pädeva asutuse määratud sihtisiku või -üksuse poolt. Halduslikku külmutamist tuleb eristada kohtulikust külmutamisest, arestimisest ja konfiskeerimisest, mida ei saa kehtestada piiravate meetmete kohaldamisalas, vaid üksnes siseriikliku täitemeetmena.

⁷ FATFi standardid sisaldavad 40 rahapesu ning terrorismi rahastamise ja massihävitusrelvade leviku vastast võitlust käsitlevat soovitusel, millega võib tutvuda aadressil http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf.

⁸ Ilma et see piiraks ELi-sisese terroristi vastu suunatud piiravaid meetmeid käsitleva ELi määruse vastuvõtmist Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 75 alusel.

29. Juhul kui sanktsioonide rikkumise korral kohaldatavaid karistusi käsitlevate siseriiklike õigusaktidega nähakse vastavalt ette,⁹ võidakse piiravate meetmete rikkumise karistusena kohaldada ennetavat külmutamist, arestimist ja konfiskeerimist.

III. Piiravate finantsmeetmete kohaldamisala

30. ELi määruste kontekstis sisaldavad piiravad finantsmeetmed:
- sihtisikute ja -üksuste rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamist ning
 - nimetatud isikutele ja üksustele rahaliste vahendite ja majandusressursside kättesaadavaks tegemise keelamist.
31. Mõisted „rahaliste vahendite külmutamine“, „majandusressursside külmutamine“, „rahalised vahendid“ ja „majandusressursid“ määratletakse ning meetmete kohaldamisel kehtivad erandid ja vabastused tuuakse ära igas määruses. Suunistes on esitatud sellekohase standardsõnastuse mõned näited.
32. Piiravate finantsmeetmetega ei kaasne muudatusi külmutatud rahaliste vahendite ja majandusressursside omandilises kuuluvuses ning need ei ole karistusmeetmed.
33. Külmutamismeetmeid kehtestavate määruste jõustumisel on määrused ülemuslikud kõikide nendega vastuolus olevate kokkulepete suhtes. Seega kohaldatakse määrusi olenemata enne nende jõustumist mis tahes lepingutega antud õigustest või ette nähtud kohustustest ning enne kõnealuste määruste jõustumist sõlmitud lepingute täitmiseks tehtavad toimingud on keelatud¹⁰.

⁹ Sanktsioonide määrustes nõutakse, et liikmesriigid võtaksid vastu õigusaktid, millega nähakse ette piiravate meetmete rikkumise eest määratavad karistused, vt punkt 19.

¹⁰ Otsus kohtuasjas Möllendorf, C-117/06, EU:C:2007:596, punkt 62.

34. Külmutamine hõlmab kõiki sihtisikutele ja -üksustele kuuluvaid või nende omanduses olevaid rahalisi vahendeid ja majandusressursse ning samuti nende valduses või kontrolli all olevaid rahalisi vahendeid ja majandusressursse. „Valduses või kontrolli all“ tuleks tõlgendada kõigi selliste olukordadena, kus sihtisik või -üksus on ilma omandiõigusteta võimeline seaduslikult käsutama või üle kandma talle mittekuuluvaid rahalisi vahendeid või majandusressursse, vajamata selleks seadusliku omaniku eelnevat nõusolekut. Rahalisi vahendeid või majandusressursse peetakse sihtisiku valduses või kontrolli all olevaks muu hulgas järgmistel juhtudel:

- a) kui isikul on paberraha või esitajasertifikaadid,
- b) kui isikul on vallasvara ruumides, mille suhtes tal on ühine omandiõigus isiku või üksusega, kelle vastu meetmed ei ole suunatud,
- c) kui isik on saanud omaniku esindamiseks täielikud või samalaadsed volitused, mis võimaldavad tal teha ülekandeid talle mittekuuluvate rahaliste vahenditega (nt konkreetse pangakonto haldamise eesmärgil), või
- d) kui isik on lapsevanem või hooldaja, kes kooskõlas kohaldatavate riiklike õigusaktidega haldab alaealisele kuuluvat pangakontot.

Omamise ja kontrolli mõistet rahaliste vahendite ja majandusressursside kättesaadavaks tegemise keelamise kontekstis selgitatakse B-jao VIII osas.

35. Põhimõtteliselt ei tohiks varade külmutamine mõjutada rahalisi vahendeid ja majandusressursse, mis ei kuulu sihtisikutele või -üksustele, mille omanikuks nad ei ole ning mis ei ole nende valduses ega nende kontrolli all. Seega ei puuduta külmutamine näiteks sihtisiku tööandja, kelle vastu meetmed ei ole suunatud, rahalisi vahendeid ja majandusressursse, kui need ei ole nimetatud isiku valduses või kontrolli all. Samuti ei puuduta külmutamine sihtisikust või -üksusest eraldiseisva juriidilise isiku staatusega ja meetmete sihtmärgiks mitteoleva üksuse rahalisi vahendeid ja majandusressursse, kui need ei ole sihtisiku või -üksuse valduses või kontrolli all. Kuid sihtisiku või -üksuse ja meetmete sihtmärgiks mitteoleva isiku või üksuse ühisomandis olevad rahalised vahendid ja majandusressursid kuuluvad praktikas külmutamisele tervikuna.

36. Meetmete sihtmärgiks mitteolev isik või üksus võib edaspidi taotleda luba selliste rahaliste vahendite ja majandusressursside kasutamiseks, millega võib kaasneda ühisomandi lahutamine, et võimaldada nimetatud isiku osa vabastamist.

Vastutusest vabastamine

37. Ühtki varade külmutamist läbi viivat isikut või üksust, kes tegutseb ametialase lohakueta ja heas usus, et taoline tegevus on määrusega kooskõlas, ei peeta asjaomase isiku või üksuse ees vastutavaks¹¹. Isikute ja üksuste tegevusest ei tohi tuleneda vastutust, kui isikud või üksused ei teadnud või neil ei olnud põhjendatud alust kahtlustada, et see rikuks piiravaid meetmeid. Selleks on vastutusest vabastamise klausel lisatud enamikku määrustesse, samuti on suuniste G-jao III osas üksikasjalikumalt esitatud standardsõnastus.

Nõuetest loobumine

38. Ükski määrustest tulenevaid kohustusi täitev isik või üksus ei kanna sihtisiku või -üksuse ees vastutust kahju eest, mida viimased selle tulemusel võivad kanda. Kohustus tõendada, et sellise kahju hüvitamise nõude rahuldamine ei ole keelatud, lasub kõnealuse nõude täitmist nõudval isikul. Selleks on nõuetest loobumise klausel lisatud paljudesse määrustesse, samuti on suuniste H-jao III osas üksikasjalikumalt esitatud standardsõnastus.

IV. Ettevõtjate ja kodanike roll

39. Varade külmutamise meetmeid kehtestavaid määrusi kohaldatakse muu hulgas kogu ELis või ELi osas tegutsevatele ELi juriidilistele isikutele ja teistele ettevõtjatele, sealhulgas finantseerimis- ja krediidasutustele, ning ELi kodanikele.

¹¹ Sealhulgas kriminaalasjades, vt otsus kohtuasjas Mohsen Afrasiabi jt, C-72/11, EU:C:2011:874, punkt 55.

40. Rahapesuvastaste õigusaktidega kehtestatakse teatavatele ettevõtetele ja elukutsetele teatavad nõuded, et kontrollida klientide isikut ja hoiduda teatud asjaoludel anonüümsetest tehingutest. Mõnel juhul võidakse piiravaid finantsmeetmeid kehtestavate määrustega luua ettevõtjatele „oma klientide tundmise“ lisakohustus. Vt sellega seoses ka B-jao VIII osa omamise ja kontrolli kohta.
41. Kõik liidu jurisdiktsiooni alla kuuluvad isikud ja üksused on kohustatud teavitama pädevaid asutusi kõigist nende käsutuses olevatest andmetest, mis hõlbustaksid piiravate finantsmeetmete kohaldamist. See hõlmab andmeid külmutatud pangakontode kohta (konto omanik, number, külmutatud rahaliste vahendite suurus) ja muid kasulikuks osutada võivaid üksikasju nagu näiteks sihtisikute või -üksuste tunnusandmeid ja võimaluse korral andmeid sissetulevate ülekannete kohta, mille tulemusena toimub külmutatud konto krediteerimine vastavalt finantseerimis- ja krediitdiasutuste suhtes kehtivale korrale, klientide või teiste isikute katseid teha rahalisi vahendeid või majandusressursse sihtisikule või -üksusele loata kättesaadavaks ning külmutamismeesmetest kõrvalhoidmisele viitavaid andmeid. Samuti on nad kohustatud tegema koostööd pädevate asutustega andmete kontrollimisel. Võimaluse korral võiksid nad esitada ka andmeid isikute ja üksuste kohta, kellel on sihtisikute ja -üksustega väga sarnased või ühesugused nimed.

V. Teabe kasutamine pädevate asutuste poolt

42. Määrustega nähakse ette, et pädevad asutused võivad neile saadetud teavet kasutada vaid eesmärkidel, milleks see esitati. Selliste eesmärkide hulka kuulub meetmete ja õiguskaitse tõhusa rakendamise tagamine ning koostöö asjaomase ÜRO sanktsioonide komiteega, kui see on määruses sätestatud. Nagu on sätestatud asjakohastes määrustes või asjakohastes siseriiklikes õigusaktides, on pädevatel asutustel seega lubatud vahetada teavet muu hulgas:

- komisjoni, nõukogu, Euroopa välisteenistuse ja teiste liikmesriikide pädevate asutusega,
- õiguskaitseorganitega ning varade külmutamise meetmeid kehtestavate määruste ja rahapesuvastaste õigusaktide rakendamise eest vastutavate asjaomaste kohtutega,
- muude juurdlusorganite ja prokuratuuridega,
- pädeva ÜRO sanktsioonide komiteega ning
- krediidi- ja finantseerimisasutustega ulatuses, mis on vajalik piiravate finantsmeetmete rakendamiseks või rahapesu tõkestamiseks.

43. Pädevatel asutustel ei tohiks takistada siseriikliku õiguse alusel sellise teabe jagamist asjaomaste kolmandate riikide asjaomaste ametiasutustega ja omavahel, kui seda on vaja selleks, et aidata kaasa seadusevastaselt omandatud vara sissenõudmisele. Määrustes nähakse ette, et pädevad asutused ja komisjon peavad asjakohast teavet omavahel jagama¹².

VI. Rahalised vahendid

a) Sihtisikule või -üksusele kuuluvate, tema omanduses, valduses või kontrolli all olevate rahaliste vahendite külmutamine

44. Erinevalt konfiskeerimisest ei mõjuta rahaliste vahendite külmutamine asjaomaste vahendite omandilist kuuluvust. Sihtisiku või -üksuse omandis olevaid rahalisi vahendeid valdavate või kontrollivate isikutelt (näiteks kui rahalised vahendid on tagatisena üle antud krediidasutusele) ei nõuta sellise valdamise või kontrolli lõpetamist või loa taotlemist nimetatud tegevuste jätkamiseks.

¹² Vt näiteks nõukogu 21. märtsi 2011. aasta määruse (EL) nr 270/2011 (teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Egiptuses) artikli 9 lõige 3.

45. Rahaliste vahendite igasugune kasutamine ja tehingud nendega ning vahendite ümberpaigutamine ja muudatuste tegemine, näiteks aktsiaportfelli haldamine, kas sihtisiku või nimetatud vahendeid valdava või kontrolliva isiku poolt nõuab eelnevat luba. Rahaliste vahendite ühisomand ei tühistata seda nõuet, kuigi kolmandale osapoolale kuuluvat vara kui sellist määruste alusel ei külmutata.
46. Sihtisiku või -üksuse võlausaldajad ei vaja luba, et anda ükskõik millisele meetmete sihtmärgiks mitteolevale isikule üle oma rahalised nõuded (st nõudeid, mis kujutavad endast rahalist kasu) sihtisiku või -üksuse vastu. Kuid sihtisik või -üksus vajab luba, et anda ükskõik millisele isikule üle oma rahalised nõuded ükskõik millise teise isiku või üksuse vastu.
47. Sihtisikul või -üksusel või meetmete sihtmärgiks mitteoleval isikul või üksusel on keelatud eelneva loata kasutada õigust sihtisiku või -üksuse vastu esitatud nõuete tasaarveldamiseks.
48. Määrustes ei nähta ette sihtisikul kaasas oleva sularaha ja rahaliste vahendite konfiskeerimist; selline konfiskeerimine võib olla kohane teatavate asjaolude korral, mis on sätestatud riiklikes õigusaktides. Ametivõimud on aga kohustatud tõkestama nimetatud rahaliste vahendite ümberpaigutamise, ülekandmise, muutmise, kasutamise, neile juurdepääsu või tehingud nendega sellisel viisil, mis on määrustega keelatud. Kui ametivõimudele on teada, et sihtisik kannab kaasas sularaha või muid rahalisi vahendeid, võivad neil olla volitused kehtiva õigusraamistiku piires, nagu näiteks terrorismi- ja rahapesuvastaste õigusaktide alusel. Liikmesriigid võivad olla kohustatud kinni pidama sihtisiku suhtes rahvusvahelise õiguse alusel kehtivatest privileegidest ja immunitetidest, mis võivad piirata võimalikke toiminguid¹³.

¹³ Näiteks kui sihtisik reisib rahvusvahelise organisatsiooni peakorterisse ja kohaldatakse asjakohase peakorterilepingu erisätteid.

b) Rahaliste vahendite kättesaadavaks tegemine sihtisikule või -üksusele

49. Rahaliste vahendite kättesaadavaks tegemine sihtisikule või -üksusele kas kaupade ja teenuste eest maksmisena, annetusena, kokkuleppe alusel varem kinni hoitud vahendite tagastamisena või muul viisil on üldiselt keelatud, välja arvatud juhul, kui pädev asutus on selleks määranud sätestatud vastava vabastuse kohaselt loa andnud (vt ka X osa vabastuste kohta).
50. Eelneva loata võib külmutatud pangakontole siiski lisada kogunenud intressid ja varasemate lepingute, kokkulepete või kohustuste alusel saadaolevad maksed¹⁴.
51. Muudel juhtudel vajab rahaliste vahendite sihtisikule ülekandmise algatanud kolmas osapool selleks eelnevat luba. ELis asuv finantseerimis- või krediitiasutus, kuhu saabuvad kolmandalt osapoolelt külmutatud kontole üle kantud rahalised vahendid, tohib need vahendid ilma eelneva loata nimetatud konto krediidisse kanda¹⁵. Kui isik teeb ilma eelneva loata rahaliste vahendite ülekande külmutatud pangakontole, kuid väidab, et tegemist oli veaga, tuleb tal taotleda luba vahendite tagasisaamiseks, et pädev asutus saaks tema väidet kontrollida. Oma arvepidamissüsteemis võib finantseerimisasutus selleks luba küsimata siiski parandada omaenda ekslikult tehtud ülekande külmutatud kontole.
52. Riiklike õigusaktidega võib määratleda menetlused, kuidas käsitleda rahalisi vahendeid, mida prooviti üle kanda, mille puhul on tegemist piiravate meetmete rikkumisega.

¹⁴ Vt suuniste punkti 83 alapunkt 2.

¹⁵ Vt suuniste punkt 84.

VII. Majandusressursid

a) Sihtisikule või -üksusele kuuluvate, tema omanduses, valduses või kontrolli all olevate majandusressursside külmutamine

53. Majandusressursid külmutatakse selleks, et ära hoida nende kasutamist paralleelselt rahaga või raha aseainena ning vältida kõrvalehoidmist rahaliste vahendite külmutamisest. Pädevad asutused peaksid seetõttu keskenduma sellele, et takistada sihtisikutel ja -üksustel majandusressurssidest rahalise või majandusliku kasu (nt rahaliste vahendite, kaupade või teenuste) saamist. Majandusressursside kasutamist isiklikuks tarbimiseks ei ole soovitatav takistada ning see ei ole ka eesmärgiks.
54. Külmutatud majandusressursside kasutamine isiklikuks otstarbeks (nt oma isiklikus majas elamine või isikliku autoga sõitmine) sihtisiku poolt ei ole määrustega keelatud ja selleks ei ole vaja luba taotleda. Ainult isiklikuks kasutamiseks või tarbimiseks sobivad varad, mida sihtisik seetõttu rahaliste vahendite, kaupade või teenuste omandamiseks kasutada ei saa, ei kuulu mõiste „majandusressursid“ määratluse alla. Seepärast ei ole sellised varad määrustega hõlmatud ja nende sihtisikule kättesaadavaks tegemiseks ei ole luba vaja.
55. Kui aga külmutatud majandusressursside kasutamine kujutab endast majandustegevust, mille tulemusena sihtisik võib omandada rahalisi vahendeid, kaupu või teenuseid (nt kui sihtisik püüab oma maja välja üürida või kasutada isiklikku autot taksona), siis nõuab see eelnevat luba.
56. Igasuguseks majandusressursside kasutamiseks, mille tulemusena sihtisik saab rahalisi vahendeid, kaupu või teenuseid, on vaja eelnevat luba, olenemata sellest, kas majandusressursside selliseks kasutajaks on sihtisik või mõni teine isik, kelle valduses või kontrolli all on nimetatud ressursid. Majandusressursside ühisomand ei tühistata seda nõuet, kuigi kolmandale osapoolele kuuluvat vara kui sellist määruste alusel ei külmutata.

b) Majandusressursside kättesaadavaks tegemine

57. Majandusressursside sihtisikule või -üksusele kättesaadavaks tegemine, sealhulgas kinkimise, müümise, vahetustehingu või kolmanda isiku valduses või kontrolli all olevate majandusressursside omanikule tagastamise teel on keelatud, kui selleks puudub pädeva asutuse poolt asjakohase määruse alusel antud luba.
58. Ainult isiklikuks kasutamiseks või tarbimiseks sobivate varade, mida sihtisik ei saa seetõttu rahaliste vahendite, kaupade või teenuste omandamiseks kasutada, kättesaadavaks tegemine ei kujuta endast määruste mõistes „majandusressursside kättesaadavaks tegemist“ ning seetõttu ei nõuta selleks luba (vt ka X osa vabastuste kohta).
59. Mõistel „majandusressursside kättesaadavaks tegemine“, mida määrustes ei ole määratletud, on Euroopa Kohtu tõlgenduse kohaselt lai tähendus. Konkreetse õigusliku kategooria tähistamise asemel hõlmab see kõiki toiminguid, mille tegemine on vastavalt kehtivale siseriiklikule õigusele vajalik, et võimaldada isikul tõhusal viisil asjaomase majandusressursi täielik oma käsutusse saamine. Majandusressursside kättesaadavaks tegemise keeldu kohaldatakse kõigi majandusressursi kättesaadavaks tegemise viiside suhtes igasuguse vastutasu eest. Asjaolu, et majandusressursid tehakse kättesaadavaks vastutasu eest, mida võib pidada piisavaks, ei oma seetõttu mingit tähtsust¹⁶.
60. Külmutamismeetmetega ei nõuta, et sihtisikule või -üksusele kuuluvaid majandusressursse valdavad või kontrollivad isikud (nt vallasvara väljarentimise või tagatiseks andmise puhul) tagastaksid sellised majandusressursid omanikule; samuti ei nõuta luba sellise valdamise või kontrollimise jätkamiseks. Kuid kuna nimetatud majandusressursid on külmutatud, on eelnev luba siiski vajalik igaks uueks kokkuleppeks nende kasutamise kohta või iga nendega tehtava muu tehingu jaoks.

¹⁶ Otsus kohtuasjas Möllendorf, EU:C:2006:596, punktid 51, 56, 58 ja 59.

61. Määrustega ei ole keelatud kodumajapidamise varustamine gaasi, elektri, vee ja telefoniühendusega, kuna need ei ole oma tarbimusliku iseloomu tõttu ülekantavad.

VIII. Omamine ja kontroll

Omamine

62. Hindamisel, kas juriidiline isik või üksus on teise isiku või üksuse omanduses, on kriteeriumiks 50% või suurem juriidilise isiku või üksuse varaliste õiguste omamine või enamusotsustusõigus neis¹⁷. Kui see kriteerium on täidetud, loetakse juriidiline isik või üksus teise isiku või üksuse omanduses olevaks.

Kontroll

63. Hindamisel, kas teine isik või üksus kontrollib juriidilist isikut või üksust kas üksinda või vastavalt muu aktsionäri või kolmanda osapoolega sõlmitud lepingule, võiks muu hulgas arvesse võtta järgmisi kriteeriume:
- a) omatakse või kasutatakse õigust ametisse määrata või ametist vabastada enamikku juriidilise isiku või üksuse haldus-, juht- või järelevalveorganite liikmetest;
 - b) hääleõigust kasutades ollakse ainuisikuliselt ametisse määranud enamiku juriidilise isiku või üksuse haldus-, juht- või järelevalveorgani liikmetest, kes on olnud ametis käesoleva ja eelmise majandusaasta jooksul;
 - c) kontrollitakse vastavalt selle juriidilise isiku või üksuse teiste osanike või aktsionäridega sõlmitud lepingule üksinda häälteenamust selles juriidilises isikus või üksuses;

¹⁷ Kriteerium, nagu on esitatud määruse (EÜ) nr 2580/2001 mõistetes.

- d) omatakse õigust avaldada valitsevat mõju juriidilisele isikule või üksusele vastavalt selle juriidilise isiku või üksusega sõlmitud lepingule või selle asutamislepingu või põhikirja sättele, kui seda juriidilist isikut või üksust reguleeriva õigusega on selle suhtes lubatud niisugused lepingud või sätted;
- e) omatakse volitusi kasutada õigust avaldada punktis d nimetatud valitsevat mõju, kuigi ei olda selle õiguse valdaja¹⁸;
- f) omatakse õigust kasutada kõiki juriidilise isiku või üksuse varasid või osa nendest;
- g) juhitakse juriidilise isiku või üksuse ettevõtet ühisel alusel, avaldades konsolideeritud aastaaruande;
- h) jagatakse solidaarselt või tagatakse juriidilise isiku või üksuse finantskohustusi.

64. Kui ükskõik missugune neist kriteeriumidest on täidetud, loetakse, et juriidiline isik või üksus on teise isiku või üksuse kontrolli all, kui juhtumipõhiselt ei ole võimalik tõestada vastupidist.
65. Eespool nimetatud omamise ja kontrolli kriteeriumidele vastavust võib juhtumipõhiselt ümber lükata.

Rahaliste vahendite või majandusressursside kaudselt kättesaadavaks tegemine sihtisikutele ja -üksustele

66. Kui kooskõlas eespool nimetatud kriteeriumidega on tuvastatud omamine või kontroll, loetakse rahaliste vahendite või majandusressursside kättesaadavaks tegemine nimekirja kantud isiku või üksuse omanduses või kontrolli all olevatele nimekirja mitte kantud isikutele või üksustele põhimõtteliselt nende vahendite või ressursside kaudselt kättesaadavaks tegemiseks nimekirja kantud isikule või üksusele, kui ei ole võimalik üksikjuhtumite kaupa ja riskipõhise lähenemisviisi alusel, kõiki olulisi asjaolusid, sealhulgas allpool esitatud kriteeriume arvesse võttes usaldusväärselt kindlaks teha, et nimekirja kantud isik või üksus ei kasuta asjaomaseid rahalisi vahendeid ega majandusressursse ega saa nendest kasu.

¹⁸ Sealhulgas näiteks variettevõtte kaudu.

Arvesse võetavad kriteeriumid hõlmavad muu hulgas:

- a) asjaomaste üksuste vaheliste lepinguliste sidemete kuupäeva ja laadi (näiteks müügi-, ostu- või turustuslepinguid);
- b) nimekirja mitte kantud üksuse tegevusvaldkonna olulisust nimekirja kantud üksuse jaoks;
- c) kättesaadavaks tehtud rahaliste vahendite või majandusressursside iseloomu, sealhulgas nende potentsiaalset praktilist kasutamist nimekirja kantud üksuse poolt ja nimekirja kantud üksusele ülekandmise lihtsust.

- 67. Majandusressurssi ei peeta nimekirja kantud isikule või üksusele kasulikuks pelgalt seetõttu, et nimekirja mitte kantud isik või üksus kasutab seda tulu saamiseks, mida võidakse osaliselt üle kanda nimekirja kantud isikule või üksusele.
- 68. Tuleb märkida, et nimekirja kantud isikutele või üksustele rahaliste vahendite või majandusressursside kaudne kättesaadavaks tegemine võib hõlmata ka nende vahendite või ressursside kättesaadavaks tegemist isikutele või üksustele, kes ei ole nimekirja kantud üksuste omanduses või kontrolli all.

Vastutusest vabastamine

- 69. Eespool esitatud elemendid ei piira asjaomaste õigusaktide vastutusest vabastamist käsitlevate sätete kohaldamist.

Teabe jagamine

70. Nagu asjaomased ELi määrused¹⁹ ette näevad, ning selleks, et lihtsustada eespool nimetatud hindamiste läbiviimist, on liikmesriigid ELi õiguse kohaselt kohustatud jagama nende käsutuses olevat asjakohast teavet. Juhul kui liikmesriigi pädeval asutusel on teavet, et nimekirja mitte kantud juriidiline isik või üksus on nimekirja kantud isiku või üksuse omanduses või kontrolli all, või tal on mis tahes teavet, mis võiks mõjutada rahaliste vahendite ja majandusressursside kaudselt kättesaadavaks tegemise keelu tulemuslikku rakendamist, peaks asjaomane liikmesriik vastavalt siseriiklikele õigusaktidele jagama asjakohast teavet teiste liikmesriikide ja komisjoniga.
71. Ilma et see piiraks kehtivate aruandlust, konfidentsiaalsust ja ametisaladust käsitlevate eeskirjade kohaldamist, peaks ettevõtja, kes on teadlik, et nimekirja mitte kantud juriidiline isik või üksus on nimekirja kantud isiku või üksuse omanduses või kontrolli all, teavitama sellest asjaomase liikmesriigi pädevat asutust ja komisjoni kas otse või liikmesriigi kaudu.

Ettepanekud nimekirja kandmise kohta

72. Vajaduse korral peaks asjaomane liikmesriik tegema ka ettepaneku kanda nimekirja juriidiline isik või üksus, kelle puhul on kindlaks tehtud, et see on juba nimekirja kantud isiku või üksuse omanduses või kontrolli all.

¹⁹ Näiteks määruse (EL) nr 267/2012 (milles käsitletakse Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid) artiklid 40 ja 44 ning määruse (EL) nr 36/2012 (mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Süürias) artiklid 29 ja 30.

IX. Meetmete sihtmärgiks olevad juriidilised isikud

73. Kui piiravate meetmete sihtmärgiks on juriidiline isik ja tema suhtes tuleb kohaldada varade külmutamist, siis ei kaasne sellega keeldu edasise tegevuse jätkamise kohta juriidilise isikuna. Äriühingu korral mõjutab tema varade külmutamine äriühingu tööd ja toob kaasa otsesed tagajärjed sellistele kolmandatele osapooltele nagu töötajad, võlausaldajad ja teised, kellel ei pruugi olla mingit seost kõnealuse üksuse nimekirja kandmise põhjusega. Äritegevuse jätkamine sellise üksusega tähendab tavaliselt kas rahaliste vahendite või majandusressursside talle kättesaadavaks tegemist või tema rahaliste vahendite või majandusressursside muutmist, mis on mõlemad keelatud ning milleks on vaja pädevate asutuste eelnevat luba.
74. Juhul kui varade külmutamist kohaldatakse krediidi- või finantseerimisasutuse rahaliste vahendite ja majandusressursside suhtes, kehtib meetmete sihtmärgiks olevas krediidi- või finantseerimisasutuses meetmete sihtmärgiks mitteolevate isikute või üksuste kontodelt rahaliste vahendite vabastamise suhtes nn varasemate lepingute vabastus, tingimusel et konto avati enne sihtüksuse kindlaksmääramise kuupäeva²⁰.
75. Kui meetmete sihtmärgiks oleva juriidilise isiku tegevus võib jätkuda, tuleb kehtestada asjakohased, väljatöötamist vajavad tingimused, et vältida rahaliste vahendite kuritarvitamist. Kõnealused tingimused võivad sisaldada meetmeid, millega tagatakse üksuse haldamine viisil, mis ei kahjusta rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamist ega rahaliste vahendite ja majandusressursside kättesaadavaks tegemise keeldu. Liikmesriikide ülesandeks jääb uurida, kuidas seda tegelikkuses ellu viia. Taas mingite piiranguteta vabalt tegutsemiseks on vajalik nimekirjast väljaarvamine.

X. Vabastused

76. Vabastusi andes võtab pädev asutus arvesse sihtisikute ja -üksuste põhiõigusi, toimides samas kooskõlas määruste teksti ja mõttega. Pädevad asutused võivad kooskõlas asjaomastes määrustes sätestatud konkreetsete vabastustega arvesse võtta järgmist:

²⁰ Suuniste punkt 28.

- sihtisikute põhivajadused, sealhulgas seoses toiduainete, üüri või hüpoteegi, ravimite ja ravikulude, maksude, kindlustusmaksete ja kommunaalkulude eest tasumisega;
- õigus kaitsele seoses õigusteenuste osutamisega seonduvate kuludega;
- sihtisiku või -üksuse omandiõigus (kuna varade külmutamine ei mõjuta sihtisiku või -üksuse omandiõigust, vaid rahaliste vahendite kasutamist);
- sellise meetmete sihtmärgiks mitteoleva isiku või üksuse omandiõigus, kelle käes külmutatud vahendeid hoitakse;
- nii sihtisiku või -üksuse kui ka sihtmärgiks mitteoleva isiku või üksuse omandiõigus seoses nende vahel enne sihtisiku või -üksuse kindlaksmääramist sõlmitud lepingutega;
- diplomaatilisi ja konsulaarsuhteid käsitlev rahvusvaheline õigus;
- inimeste ohutus ja keskkonnakaitse või
- humanitaareesmärgid, nagu näiteks abi andmine või abi andmise hõlbustamine, sealhulgas ravimite või toiduga varustamine, või humanitaartöötajate transport ja seonduv abi või evakueerimine sihtriigist.

77. Piiravad finantsmeetmed ei mõjuta sihtisiku vabadust teha tööd. Sellise töö tasustamiseks on aga vaja luba. Piiravatest meetmetest kõrvelehooldmise vältimiseks peaks pädev asutus tegema vajalikud järelepärimised (nt saama kinnituse töötamise kohta) ja seadma vajalikud tingimused. Nimetatud olukorras peaks luba tavaliselt ette nägema töötasu maksmist külmutatud pangakontole. Töötasu maksmiseks sularahas tuleks anda sõnaselge luba. Luba peaks võimaldama ka tavalisi mahaarvamisi sotsiaalkindlustuseks ja maksudeks²¹. Luba on vaja ka sotsiaaltoetuste sihtisikule kättesaadavaks tegemiseks.

²¹ Mahaarvamised sotsiaalkindlustuseks ja maksudeks võivad olla lubatud põhivajaduste rahuldamiseks tehtavate kulutuste vabastuse alusel (vt suuniste punkti 83 alapunkt 1).

Vahendite ülekandmine ELis asuvate krediidi- ja finantseerimisasutuste ning kolmandas riigis asuvate krediidi- ja finantseerimisasutuste vahel seoses teatavate kohustuslike või erakorraliste tasudega

78. Kui määrustega keelatakse rahaliste vahendite ülekandmine ühelt poolt ELis asuvate finantseerimis- ja krediidasutuste ning teiselt poolt kolmandas riigis asuvate finantseerimis- ja krediidasutuste vahel, tuleks tasud selle kolmanda riigi valitsuse poolt osutatud teenuste eest seoses ELis registreeritud isiku omandis olevate või käitatavate õhusõidukite ülelendude või hädamaandumistega maksta tingimusel, et i) makset ei tehta otseselt või kaudselt sihtisikule või -üksusele või tema heaks ning ii) makse on kooskõlas kõikide teavitamisalaste või loa andmise kohustustega, mis on sätestatud kohaldatavates õigusaktides.
79. Kui määrustega keelatakse rahaliste vahendite ülekandmine ühelt poolt ELis asuvate finantseerimis- ja krediidasutuste ning teiselt poolt kolmandas riigis asuvate finantseerimis- ja krediidasutuste vahel, tuleks tasud seoses teenustega, mida osutatakse ELis registreeritud isiku omandis olevate või käitatavate laevade hädaolukorras sisenemisega selle kolmanda riigi sadamasse, maksta tingimusel, et i) makset ei tehta otseselt või kaudselt sihtisikule või -üksusele või tema heaks ning ii) makse on kooskõlas kõikide teavitamisalaste või loa andmise kohustustega, mis on sätestatud kohaldatavates õigusaktides.

XI. Suunised vabastustaotluste hindamiseks

80. Sihtisikud ja -üksused võivad taotleda luba, et kasutada oma külmutatud rahalisi vahendeid või majandusressursse näiteks võlausaldaja nõude rahuldamiseks. Kuid sihtisikud või -üksused ei või kasutada külmutamismeetmeid maksejõuetuse ettekäändena, kui nad ei ole selleks luba taotlenud.

81. Nimekirja kantud isiku või üksuse poolt või nimel ELi-välistest pankadest üle kantavaid rahalisi vahendeid seoses ELi kodanikule või üksusele tehtava maksega, mis puudutab teenuse osutamist või kauba tarnimist enne seda, kui ülekannet taotleb isik/üksus nimekirja kanti, võidakse põhimõtteliselt lubada, tingimusel et üksikjuhtumi hindamine näitas järgmist:
- i) ülekande saajaks on ELi kodanik/üksus; ii) ülekande puhul on tegemist maksega, mis puudutab teenuse osutamist või kauba tarnimist enne seda, kui ülekannet taotleb isik/üksus nimekirja kanti; iii) makset ei tehta nimekirja kantud isikule või üksusele ega tema heaks; iv) makset ei tehta piiravatest meetmetest kõrvalehoidumiseks.
82. Samuti võivad huvitatud pooled taotleda luba külmutatud rahalistele vahenditele või majandusressurssidele juurdepääsuks kooskõlas siseriikliku menetluskorraga. Võimaluse korral tuleks sihtisikut sellistest taotlustest teavitada. Loamenetlus ei kõrvalda vajadust sihtisiku või -üksuse vastu esitatud nõuete paikapidavuse kontrollimiseks tavapärase korras ning luba ei anna omandiõigust. Selliste taotluste hindamisel peaksid pädevad asutused muu hulgas võtma arvesse võlausaldaja ja sihtisiku või -üksuse esitatud tõendeid juriidilise (lepingu- või seadusjärgse) kohustuse olemasolu kohta rahaliste vahendite või majandusressursside üleandmiseks ning kaaluma meetmetest kõrvalehoidumise ohtu (nt kui võlausaldaja sidemed sihtisiku või -üksusega äratavad kahtlusi).
83. Isik või üksus, kes soovib teha rahalised vahendid või majandusressursid sihtisikule või -üksusele kättesaadavaks, peab selleks luba taotlema, välja arvatud erijuhtudel, kui rahaliste vahendite või majandusressursside kättesaadavaks tegemine kuulub kohaldatavas määrides ette nähtud erandi alla. Selliste taotluste hindamisel peaksid pädevad asutused muu hulgas arvesse võtma taotluse põhjendamiseks esitatud tõendeid ja seda, kas taotluse esitaja ning sihtisiku või -üksuse vahelised sidemed viitavad nende võimalikule koostööle varade külmutamise meetmetest kõrvalehoidumiseks²².

²² Vt ka otsus kohtuasjas Mohsen Afrasiabi jt, EU:C:2011:874, punktid 60–62 ja 68. Meetmetest kõrvalehoidumise kontekstis kasutatava sõnastuse „teadlikult ja tahtlikult“ tõlgendamise kohta vt sama kohtuotsuse punkt 68.

84. Külmutatud rahaliste vahendite või majandusressursside kasutamise või kättesaadavaks tegemise lubade taotlusi hinnates peaksid pädevad asutused läbi viima kõik antud olukorras vajalikuks peetavad uurimistoimingud, mille hulka võib kuuluda ka konsulteerimine kõigi asjast huvitatud teiste liikmesriikidega. Samuti peaksid pädevad asutused kaaluma tingimusi või tagatise selleks, et vältida vabastatud rahaliste vahendite või majandusressursside kasutamist eesmärkidel, mis on vastuolus nende piirangutest vabastamise eesmärgiga. Näiteks sularahamakse asemel eelistatakse seega otseseid pangaülekandeid.
85. Vajaduse korral tuleks loa andmisel kaaluda ka sobivate tingimuste või piirmäärade kehtestamist (nt igakuiselt kasutatav rahaliste vahendite suurus või majandusressursside edasimüügiväärtus), võttes arvesse määrustes sätestatud kriteeriume. Kõik load tuleb anda kirjalikult ja enne asjaomaste rahaliste vahendite või majandusressursside kasutamist või nende kättesaadavaks tegemist.
86. Määruste alusel on pädevad asutused kohustatud taotluse suhtes tehtud otsusest teavitama taotluse esitanud isikut ja teisi liikmesriike²³. Selline teavitamine võimaldab liikmesriikidel koordineerida vabastuste andmist olukorras, kus sihtisikul on külmutatud rahalisi vahendeid või majandusressursse rohkem kui ühes liikmesriigis.

²³ Määruses (EÜ) nr 2580/2001 nõutakse, et nimetatud teave edastataks kõigile isikutele, asutustele või üksustele, keda see teadaolevalt otseselt puudutab. See võib olla parim tava isegi juhul, kui määrustes seda ei nõuta.

C. Kaupade tarnimise keeld

87. Kui määruses nähakse ette lubade andmise kord ja seda nõutakse, peaks pädev asutus teavitama tagasilükatud loataotlustest teisi pädevaid asutusi ja komisjoni. Mõned määrused ei näe sõnaselgelt ette kohustust teavitada tagasilükatud loataotlustest, kuid pädevad asutused peaksid siiski üritama tagasilükatud loataotluste kohta teavet anda, et viia miinimumini siseturul konkurentsi moonutamise oht.

D. Koordineerimine ja koostöö

88. Liikmesriigid peaksid tagama tõhusa riikliku koordineerimise ja suhtlemise mehhanismid piiravate meetmete valdkonnas pädevust omavate kõigi asjaomaste valitsusasutuste, organite ja teenistuste vahel, kelleks on vastavalt vajadusele ministeeriumid, rahapesu andmebürood, finantssektori järelevalveasutused, luure- ja julgeolekuteenistused, õigusasutused, prokuratuur ja muud õiguskaitseorganid.
89. Koordineerimine peaks võimaldama luureandmete kiiret sisestamist ja nimetatud andmete täiendamist teiste osalejate poolt. Vastavalt sellele tuleks uurimine võimaluse korral keskendada tuvastatud kõrge riskitasemega olukordadele. Selline luureandmetest lähtuv ja riskitasemel põhinev lähenemine võib parandada meetmete tõhusust.
90. Liikmesriigid peaksid muu hulgas vahetama teavet ka teiste liikmesriikidega, komisjoniga, Euroopa välisteenistusega, Europoliga, Eurojustiga, FATFig, ÜRO Julgeolekunõukogu loodud sanktsioonide komiteedega (sealhulgas 1999. aasta resolutsiooni nr 1267 alusel loodud komiteega Al Qaeda kohta) ja ÜRO Julgeolekukomitee terrorismivastase võitluse komiteega²⁴.

²⁴ Vt ka suuniste I lisa punkt 17 (mitteametlik foorum rakendamise seotud küsimuste arutamiseks).

91. Kehtestada tuleks koordineerimise ja teabe jagamise kord, et tagada nimekirja kandmise või nimekirjast väljaarvamise ettepaneku aluseks olla võiva teabe edastamine põhjendamatult viivituseeta. Selline kord tuleks kehtestada nii liikmesriikides siseriiklikult kui ka liikmesriikide vahel ning vajaduse korral ELi, kolmandate riikide, ÜRO ja muude asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide vahel.

Finantsaruannete analüüs

92. Liikmesriigid peaksid tagama, et asjakohased asutused või teenistused analüüsivad sihtsikutest või -üksuste pangakontodega seotud finantstehinguid. Nimetatud analüüsi tulemusi tuleks seadusega lubatud ulatuses jagada teiste riikide, rahvusvaheliste organisatsioonide ja terrorismi rahastamise aspektist oluliste ELi asutustega nagu Europol. Selleks peaks liikmesriikides olema kehtestatud vastav kord. Mõnes määruses on sõnaselgelt ette nähtud, et pärast finantseerimisasutustelt vastava teabe saamist analüüsivad pädevad asutused kahtlasi tehinguid²⁵.

Varade külmutamise meetmete alane koostöö ja dialoog finantssektoriga

93. Külmutamismeetmete rakendamisega seoses peaksid liikmesriigid välja töötama liigendatud dialoogi ja koostöö nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate asjaomaste eraõiguslike organisatsioonidega nagu krediidi- ja finantseerimisasutused, et tagada nimetatud meetmete tõhus rakendamine ja piiravate meetmete optimeerimine ning püüda võimalikult palju kergendada eespool nimetatud organisatsioonide halduskoormust.

²⁵ Vt nõukogu 23. märtsi 2012. aasta määruse (EL) nr 267/2012 (milles käsitletakse Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 961/2010) artikli 30 lõike 6 punkt d.

94. ELi tasandil peavad ka komisjon ning vajaduse korral Euroopa välisteenistus ja nõukogu asjaomaste rahandusorganisatsioonidega dialoogi külmutamismeetmete rakendamise teemadel ja õigusküsimustes. Terrorismi rahastamise juhtudel püüavad liikmesriigid samuti edastada finantssektorile piisavaid (ja õigeaegseid) ning võimaluse korral ka luurealase iseloomuga andmeid ja tagasisidet ning ajakohast teavet terrorismi rahastamise mudelite kohta.
95. Liikmesriigid võiksid kaaluda kanalite loomist juhiste ja nõuannete edastamiseks finantssektori järelevalveasutustele ning krediidi- ja finantseerimisasutustele.

Varade külmutamise meetmete alase teabe tutvustamine teistele isikutele

96. Liikmesriigid peaksid piiravate finantsmeetmete olemasolust teavitama ka finantssektoris mittekuuluvaid ettevõtjate organisatsioone ning üldsust, eelkõige seoses sihtisikutele rahaliste vahendite ja majandusressursside kättesaadavaks tegemise keeluga, ning selgitama nimetatud meetmete rakendamise korda.

Rakendamisvahendid

97. Komisjon peaks jätkuvalt tagama üldsuse (eelkõige krediidi- ja finantseerimisasutuste) juurdepääsu komisjoni ja Euroopa krediidisektori koostatud elektroonilisele konsolideeritud finantsalaste sihtmeetmete nimekirjale (e-CTFSL).
98. Komisjon peaks tagama nimekirja ajakohastamise.
99. Liikmesriigid peaksid vajaduse korral tagama üldsuse (eelkõige krediidi- ja finantseerimisasutuste ning teiste asjaomaste ettevõtjate) juurdepääsu riiklikke meetmeid käsitlevale asjakohasele teabele, sealhulgas sihtisikute nimekirjadele ja kohtu korraldustele, näiteks seoses nn siseterroristidega.

100. ELi piiravate meetmete tõhususe hindamine on oluline ja peaks arvestama näiteks liikmesriikidest, komisjonist, Euroopa välisteenistusest, ELi missioonijuhtidelt, tolliasutustest, erasektorist, ÜROst ja teistest asjaomastest institutsioonidest saadud tagasisidet.
101. Liikmesriigid peaksid püüdma kehtestada vajaliku riikliku korra eelkõige piiravate meetmete kohaldamist puudutava siseriikliku tulemuslikkuse hindamiseks, võttes muu hulgas arvesse erasektoriga peetava dialoogi tulemusi²⁶.
102. Vajaduse korral tuleks selliste hindamiste tulemusi tutvustada RELEX / sanktsioonide koosseisus.
-

²⁶ Kooskõlas rahapesu ning terrorismi rahastamise ja massihävitusrelvade leviku vastast võitlust käsitlevate rahvusvaheliste standardite soovitusetega nr 6 ja 7.